

Inwestuję Odpowiedzialnie

Scenariusz zajęć

“Jak sprawdzić, czy informacja finansowa jest prawdziwa? – metoda 3 pytań”

SCENARIUSZ – SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

Temat: „Jak sprawdzić, czy informacja finansowa jest prawdziwa? – metoda 3 pytań”

- Czas trwania: 45 minut

Grupa docelowa: uczniowie szkół ponadpodstawowych

Przedmiot nauczania: Wiedza o społeczeństwie / Podstawy przedsiębiorczości / godzina wychowawcza

Cel lekcji: Uczeń potrafi świadomie i krytycznie ocenić wiarygodność informacji finansowych, stosując metodę trzech pytań.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- rozumie, że informacje finansowe bardzo często są konstruowane w celu wywołania silnych emocji (strachu, chciwości, presji czasu),
- rozpoznaje manipulacyjne i sensacyjne nagłówki dotyczące pieniędzy, inwestowania i oszczędzania,
- zna i stosuje metodę trzech pytań:
 - Kto to mówi?
 - Czy to aktualne?
 - Czy można to potwierdzić?
- potrafi wskazać sygnały ostrzegawcze świadczące o możliwej dezinformacji finansowej,
- rozumie zagrożenia wynikające z rozpowszechniania niezweryfikowanych treści finansowych,
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i odpowiedzialnego podejmowania decyzji.

Pomoce dydaktyczne:

karta pracy „Metoda 3 pytań” (Załącznik 1), tablica / monitor, przykładowe nagłówki i opisy informacji finansowych do analizy w karcie pracy (Załącznik 2).

Metody pracy:

wykład z prezentacją multimedialną, pogadanka, praca w grupach, dyskusja, praca z kartą pracy, analiza przykładów

Przed lekcją:

Nauczyciel przygotowuje:

- wydrukowane karty pracy,
- zestaw przykładowych informacji finansowych (prawdziwych i fałszywych),
- plan podziału uczniów na grupy.

Uczniowie nie przygotowują się wcześniej.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie do lekcji (5 minut)

Nauczyciel:

-podaje temat i cel lekcji,

-zwraca uwagę, że współczesny odbiorca informacji jest zalewany ogromną liczbą - newsów finansowych,

-podkreśla, że wiele treści jest tworzonych tak, aby wywołać emocje i skłonić do szybkiego działania, bez refleksji.

Rozmowa kierowana:

Dlaczego nagłówki o pieniądzu często straszą albo obiecują „okazję życia”?

Jakie emocje mogą wpływać na nasze decyzje finansowe?

2. Metoda 3 pytań – rozszerzona część merytoryczna (15 minut)

Dlaczego dziś musimy sami weryfikować informacje?

Współcześnie odbiorcy informacji muszą samodzielnie weryfikować treści, z którymi się spotykają. Jeszcze kilkanaście lat temu informacje finansowe były przygotowywane głównie przez profesjonalne redakcje, a przed publikacją przechodziły wieloetapowy proces sprawdzania. Dziś sytuacja wygląda inaczej – każdy może publikować treści w Internecie, również osoby anonimowe, bez odpowiednich kompetencji lub doświadczenia. W związku z tym odpowiedzialność za ocenę wiarygodności informacji w dużej mierze spoczywa na odbiorcy, który musi sam zdecydować, czy dany przekaz jest rzetelny i godny zaufania.

Pytanie 1: Kto to mówi? – źródło informacji

Pierwsze pytanie w metodzie 3 pytań brzmi: „Kto to mówi?” i dotyczy źródła informacji. W analizie przekazu kluczowe znaczenie ma autor, instytucja lub redakcja odpowiedzialna za publikację treści. Wiarygodne źródło to takie, które ujawnia imię i nazwisko autora, umożliwia sprawdzenie jego kompetencji lub doświadczenia, udostępnia dane kontaktowe oraz jasno wskazuje pochodzenie informacji. Jawność i przejrzystość zwiększają zaufanie do przekazu.

Jednocześnie należy zwracać uwagę na sygnały ostrzegawcze, które mogą świadczyć o niskiej wiarygodności źródła. Do takich sygnałów należą anonimowość autora, brak zakładki „O nas” lub „Kontakt”, brak informacji o doświadczeniu i kwalifikacjach twórcy treści, a także stosowanie sensacyjnego języka oraz obietnic „pewnego zysku”. Występowanie tych elementów powinno skłonić odbiorcę do zachowania ostrożności i dokładniejszej analizy informacji.

Pytanie 2: Czy to aktualne? – znaczenie daty

Drugie pytanie w metodzie 3 pytań brzmi: „Czy to aktualne?” i dotyczy znaczenia daty informacji. W przypadku treści finansowych aktualność ma szczególne znaczenie, ponieważ dane ekonomiczne, kursy, wskaźniki czy prognozy bardzo szybko się zmieniają. Wykorzystywanie starych informacji może prowadzić do błędnych wniosków, a nieaktualne dane bywają celowo przywoływane w celu wywołania strachu lub fałszywego poczucia zagrożenia.

Daty publikacji informacji nie zawsze są wyraźnie podane. Zdarza się, że są one ukrywane, zapisane drobnym drukiem lub całkowicie pomijane, co utrudnia ocenę aktualności przekazu. Szczególnie istotne jest zwrócenie uwagi na sytuacje, w których artykuł został opublikowany niedawno, lecz opiera się na danych sprzed kilku lat. Brak spójności między datą publikacji a datą przywoływanych danych stanowi kolejny sygnał ostrzegawczy, który powinien skłonić odbiorcę do ostrożności.

Pytanie 3: Czy można to potwierdzić? – zasada wielu źródeł

Trzecie pytanie w metodzie 3 pytań brzmi: „Czy można to potwierdzić?” i odnosi się do zasady wielu źródeł. Zgodnie z tą zasadą pojedyncze źródło informacji nie jest wystarczającą podstawą do uznania przekazu za wiarygodny. Prawdziwe informacje finansowe są zazwyczaj potwierdzane przez kilka niezależnych źródeł, takich jak różne media, instytucje lub eksperci.

Szczególną ostrożność należy zachować w sytuacji, gdy o rzekomo „rewolucyjnej inwestycji” lub wyjątkowej okazji finansowej informuje wyłącznie jedna strona. Tego typu sytuacja stanowi wyraźny sygnał alarmowy. Warto wówczas zadać sobie dodatkowe pytania: dlaczego ta informacja powstała oraz kto może na niej zyskać. Takie podejście pozwala lepiej ocenić intencje autora i ograniczyć ryzyko ulegania manipulacji.

3. Ćwiczenie grupowe – analiza fałszywej inwestycji (15 minut)

Forma: praca w 3–4-osobowych grupach

Uczniowie pracując w grupach analizują przykładową ofertę „inwestycji bez ryzyka”, korzystając z metody trzech pytań. Na podstawie przedstawionej informacji finansowej odpowiadają na pytania zawarte w karcie pracy, dokonując oceny wiarygodności źródła, aktualności treści oraz możliwości jej potwierdzenia w innych, niezależnych źródłach. W toku analizy uczniowie identyfikują sygnały ostrzegawcze świadczące o możliwej manipulacji, wskazują, które z trzech pytań pozwoliły najskuteczniej ujawnić nieprawidłowości, a także formułują wniosek, czy dana treść powinna zostać zgłoszona jako potencjalnie wprowadzająca w błąd lub niebezpieczna.

Efekt dydaktyczny:

- uczniowie widzą, że nagromadzenie ostrzeżeń oznacza wysokie ryzyko oszustwa,
- rozumieją, że takich treści nie należy rozpowszechniać.

4. Prezentacja wniosków i dyskusja (5 minut)

Każda grupa:

- przedstawia swoje wnioski,
- wskazuje najważniejsze zagrożenia,
- formułuje krótką zasadę bezpieczeństwa.

5. Podsumowanie (5 minut)

Nauczyciel podkreśla:

- żyjemy w czasach nadmiaru informacji,
- nie każda wiadomość finansowa jest prawdziwa,

-3 pytania pomagają chronić nasze pieniądze i decyzje:

- Kto to mówi?
- Czy to aktualne?
- Czy można to potwierdzić?

Zadanie domowe

Uczeń wybiera dowolną informację finansową z internetu i analizuje ją metodą trzech pytań (5–7 zdań).